Wind Speed 75 knots

Linda Simmel

Kulturhuset Spinneriet, Hjelmeland 2025
v/kurator Nils Viga Hausken

Anmeldt av Silje Klippen

Å se Weimarrepublikken gjennom Ryfylke

Den amerikanske kunstneren Linda Simmel leter etter sin far, som forlot sitt liv i Tyskland som jødisk flyktning i årene før andre verdenskrig. Ferden over Atlanterhavet, og restene av farens liv i Weimarrepublikken, blir gjentagende tema i Simmels kunstnerskap:

Også i fotoverket *Wind Speed 75 knots*, som vises på kulturhuset Spinneriet i Hjelmeland frem til mai 2025. I denne teksten skriver kunstpsykoterapeut Silje Klippen om møtet mellom Simmel, hennes verk

Linda Simmels verk Wind Speed 75 knots på Spinneriets yttervegg, Hjelmelandsvågen 2025.

og hjelmelandsbuene – i en helt spesiell kunstnersamtale.

Jeg er invitert til å holde en kunstnersamtale med Californiabaserte Linda Simmel (f. 1947) og kurator Nils Viga Hausken. Fotoet *Wind Speed 75 knots*, som Simmel stiller ut, stammer fra den amerikanske kystvakten, og er et av flere bilder som brukes i utdanning og veiledning om hvordan havet oppfører seg under ulike vind- og værforhold. Motivet viser kraftig vind over bølgetopper på åpent hav og er et utdrag fra Linda Simmels serie med fotopolymer - *Scene/Unseen*. Kunstverket er en del av det treårige prosjektet NATUR-kultur-NATUR, og henger montert på utsiden av kulturhuset Spinneriet, i Hjelmelandsvågen. Det synes fra fylkesvei 660.

Det er med ærefrykt for havet, naturen og det menneskelige at jeg setter meg i bilen og tar turen til Hjelmeland. Jeg kjenner på en spenning under reisen innover i de mektige Ryfylkelandskapene - som også finnes i billedkunstneren når jeg kommer frem. Nervene er knyttet til

Linda Simmel: Wind Speed 75 knots (2016)

situasjonen på Gaza, 2. verdenskrig og Simmels familiehistorie – alle tema som vi skal innom i kunstnersamtalen. Men mest av alt: Gjennom Simmels slideshowpresentasjon fra sitt kunstnerskap ser vi hvordan havet blir stående som bærer av generasjonstraumer, og som et element i søken etter en innesluttet og emosjonelt fraværende far. Havet tok hennes foreldre fra sine hjem i Europa til nye liv som emigranter i USA. Og konsekvensene av dette er en farsarv som Simmel har arbeidet med i hele sitt liv.

Det gule huset

Jeg tar inn motivet av det opprørte havet fra Hjelmeland bru, før jeg banker på døra til kuratorens historiske stue, hvor kunstneren residerer. Hun er flydd inn fra USA for å presentere kunstnerskapet til kunstinteresserte i bygda.

Simmel åpner døren til det gule huset. Kurator Hausken er ute og ordner til kvelden, men stova hans favner, og ikke lenge etter sitter jeg med Simmels reiselektyre i hendene: "The Absent Father Effect on Daughters - Father Desire, Father Wounds". I boka formidler Susan E. Schwartz hvordan identifikasjon med eller ignoreringen av en distansert far får konsekvenser. Hun beskriver hvordan døtre kan oppleve en indre tomhet til tross for de andre faktorene involvert; som mor, kultur, lærte kjønnsroller etc. En fars fravær fremmer spørsmålet om hva han drømmer om for sin datter, og vitner gjerne om en mangel på forståelse for tilknytningens betydning. Schwartz skriver at når en far hverken ser, anser eller er sammen med barnet, skapes det hull i hjertet og rakninger i personlighetens trådverk; og at døtre sendes ut på reiser hvor de selv skal fikse og samle sammen de manglende bitene.

Mens vi venter på at kunstnersamtalen skal finne sted, forteller Linda åpent om livet og den nære tilknytningen hun har til både den jungianske og den psykoanalytiske tradisjonen. Fagene og livshistoriene våre krysses. Vi ler. Begge giftet seg på fremmede kontinenter. Hun med en israeler fra kibbutz i Israel, og jeg med en amerikansk billedkunstner i LA, California. Under kunstnersamtalen skal vi skille det private fra det personlige, men andre ting klippes også bort fra narrativet: Hva skal jeg gjøre med informasjonen som ikke skal med?

Det er historiske linjer som skjærer inn i Linda Simmels kunstnerskap, som ble aktualisert igjen etter terrorangrepet mot Israel den 7. oktober i 2023. Simmel er nervøs omkring krigen i Gaza og det faktum at hun

Linda Simmel: Book of Seas (2011). Gesso, pencil on gampi paper, steel binding, 71 x 102 x 8 cm.

Linda Simmel: Book of Seas (2011) (detail). Gesso, pencil on gampi paper, steel binding, 71 x 102 x 8 cm.

Linda Simmel: Sea at Vik Diptych (2013). Stains, charcoal, pastel, and pencil on paper. 97 x 366 cm.

er av jødisk avstamning. Det er sensitivt. Hun føler på en iboende frykt for å bli møtt med fordommer fra forsamlingen. Selv om historien hennes blør inn i en større verden er kunstnerskapet individuelt, og denne kvelden er det henne som står i sentrum. På kulturhuset setter vi jærstolene i halvsirkel mot lerretet, slik at alle i rommet kan se hverandre. Forsamlingen blir på størrelse med en skoleklasse. Jeg er spent.

Hva skjer når en billedkunstner vokst opp i Los Angeles - som søker til naturen for lindring, til moderjord for å bli holdt - plutselig befinner seg i naturheimen på Hjelmeland, og spør de innfødte der hva naturen handler om for dem? Hva skjer når hun ber dem beskrive for henne hva tilhørighet er, hvordan det kjennes å gå på de samme stiene og veiene som ble tråkket opp av deres forfedre, som de selv så tydelig står i blodbane med?

Jeg kjenner på varhet omkring hvordan Linda har klart å bygge seg selv gjennom livet; skape sin figur og sette sine riss. Hvordan gjorde hun det som andregenerasjons innvandrer? Når bunnen i henne føltes som havet som skiller kontinentene, og byggeklossene hun hadde å konstruere med var restene av det livet som raste for faren hennes i 1930-årenes Tyskland?

Arven

På sokkelen til det gamle industribygget fra 1874, omkranset av en solid grunnmur, sitter vi skjermet fra verden. Linda tar oss med gjennom kunstnerskapet, og samtidig tilbake i tid til 1934, da grandonkelen Ernst Simmel emigrerte til USA. Ernst Simmel var en av pionerene i utviklingen av sosial medisin i Tyskland. Han bistod med å stifte Berlin Psychoanalytiske Institutt i 1920, hvor konfidensialitet og likeverd stod høyt. Selv dronning Elizabeth II's svigermor var innlagt på

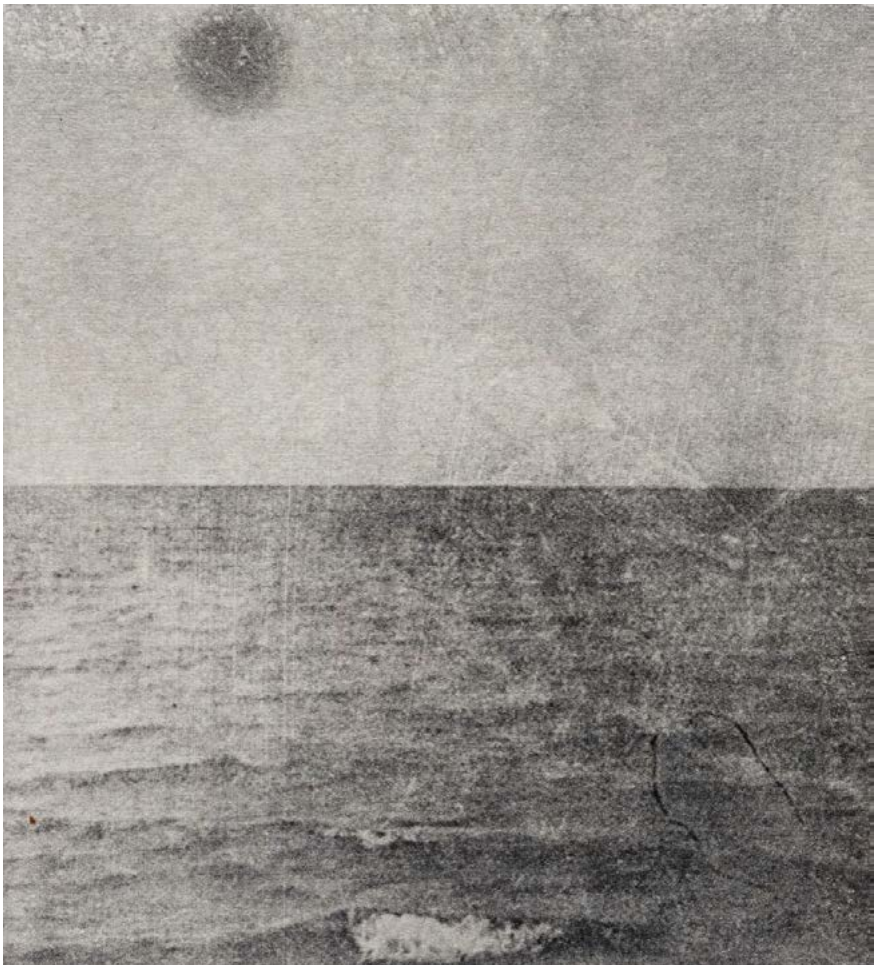

Linda Simmel: Lake Hofoavatn/Black Sun (2014). Photopolymer intaglio, 13 x 10 cm.

Simmels klinikk i flere år omkring 1930. Til tross for pasienter fra den absolutte elite var instituttet også det første stedet i verden som tilbød gratis analytisk hjelp. Omveltningene og antisemittismen etter Hitlers seier som forbundskansler tvang Ernst til å emigrere til USA i 1934.1

Fire år senere fungerer han som garantist for broren sin og nevøen, John, som dermed også kan emigrere til USA. John er Linda Simmels far.

Simmels mor og morfar kom også til USA i 1938, uten at foreldrene hennes kjente hverandre da. Alle andre familiemedlemmer som ble igjen i Tyskland døde under krigen. I kunstnersamtalen beskriver Linda at mor, morfar og farfar trivdes i

Amerika: At de omfavnet tidsånden og ble en del av det vibrerende samfunnet. Faren John, derimot, led resten av livet sitt av dyp lengsel etter Tyskland, til kulturen, vennene og posisjonen i samfunnet som han var tvunget til å forlate. Dette preget livet hans, gjorde ham taus og utilgjengelig. Linda opplever å ha arvet denne lengselen. Da faren hennes døde fant hun album og andre papirer fra Tyskland, og hun forstod at hun ble nødt til å nøste i hans taushet og avdekke noe av det forgjengelige, for på den måten å forstå ham bedre.

Savnet: Vinden som danser på overflaten

Linda leter etter sin far gjennom kunstnerskapet sitt. Hun lengter, og det finnes savn i henne, og de store rommene i naturen snakker til denne lengselen. Gjennom presentasjonen hennes denne kvelden får skyggene av faren hennes en voksende tilstedeværelse i rommet. Jeg kjenner på ømhet. Hva var det han mistet? Hva var det som gikk tapt i ham da Tyskland ikke lenger kunne være hans hjem, når han forlot arbeidet sitt som grafisk designer, det sterke fellesskapet, gleden han hadde i turforeningene og ånden omkring dem?

Gjennom Simmels taktile billedutrykk og personlige beskrivelser skapes det et omriss av generasjonstraumer. Grafiske dyptrykk, sarte malerier og kjælende blyanttegninger står som vitner fra billedkunstnerens sinn. I de grafiske bladene finner vi forskyvninger og dobbelteksponeringer. Matrisen det trykkes fra inviterer simultant til gjentakelse og avvik – og det er gjerne i dyptrykkpressens settemerker at vi finner Simmel, i sin inderlige søken etter både faren, fortiden og seg selv.

Det er som om intimiteten i Simmels blyanttegninger, hvor hun kjærtegner og skraverer frem de mannlige forfedrene og trekkene deres, står for den emosjonelle nærheten som gikk tapt mellom far og datter. Disse er ikke utstilt på Spinneriet, men hun viser dem for oss på skjerm. På samme måte som med fotoet *Wind Speed 75 knots*, hvilket den amerikanske kystvakten har tatt, reproduserer hun farens fotografier. Taktiliteten i kunstverkene hennes flyter over i det sensuelle ved farens svart-hvitt-fotografier fra turfellesskapene i de tyske skoger. Hun tegner av fotografiene, vokser og varmebehandler arkene - gir dem en hinne av fett, slik som fingeravtrykkene og kroppene våre også har. Linda viser flere av farens paradisiske og mystiske motiver; minnebilder fra tidsånden under Weimarrepublikken. I det ene av landskapsfotografiene har den

Linda Simmel: The Hiking Club (2019). Pencil, wax on paper, 99 x 183 cm.

Linda Simmel: An der Nuthe (1929/2019). Photo etching, 15 x 20 cm.

glidende elven fått en underlig knekk under eksponeringen - et foruroligende og surrealistisk trinn som springer frem i vannspeilet.

Tilhørighet og understrømninger i gruppen

Linda berører meg og de tilhørende denne kvelden med sin fortelling og sine visualiseringer. Hun sensitiverer forsamlingen til å dele om egen identitet og tilknytning. Vi får ta del i personlige uttrykk som handler om å reise fra og til, bryte ut eller tilslutte seg, og privilegiet ved å ha noe grunnleggende installert i seg selv, eller egen slektshistorie - noe som gir en anledning til å vende hjem.

En i ringen melder at han har slektshistorie med gård og grunn som går helt tilbake til 1560. Han blir selve inkarnasjonen av Simmels personlige forventning til Hjelmelandsbuen - men det viser seg at tverrsnittet av Hjelmelands befolkning er langt mer sammensatt. Gjennom Lindas åpenhet skapes det et relasjonelt felt i rommet, og gruppeanalytikeren i meg får lyst til å intervenere. Jeg henvender meg til den brokete forsamlingen; til de lokale og til innflytterne som bringer friskt blod til regionen. Jeg spør:

Hvem var faren til Linda Simmel? Hva handler nærværet hans i presentasjonen om for dere?

Spinneriet kjennes etter hvert som et kjernekraftverk. Flere i forsamlingen er beveget og åpner seg. En identifiserer seg med faren. Hun kan godt kjenne på omkostningene, på hvilke krefter som forbindes med ytre forventning til assimilering. Hun henvender seg til sine medbygdinger og sier: "Jeg er ikke farlig, snakk med meg, se på meg! Jeg gjør alt som står i min makt for å passe inn i samfunnet her!" Hun setter ord på at det kan være smertelig å høre hvor forbundet lokalbefolkningen synes å være til hverandre, hvor tøft det egentlig er for utenforstående å til enhver tid få pekt ut søskenbarn, tremenninger, firmenninger og så videre. Kvinnen i publikum gir uttrykk for at mangel på tilhørighet er vondt. Hun kan ikke legge seg ned i veven av tråder som finnes i terrenget, fordi den er ikke hennes. Hun tenker hun skal fortjene plassen sin.

Følelsene hennes gir gjenklang i en annen i forsamlingen, som kom til bygda i 1986. Hun speiler seg i den yngre kvinnens uttrykk, og gjennom en personlig utveksling blir de synlige for hverandre. Det er rørende, det er som det mellommenneskelige møtet utvider rommet, og tiden står en stund med åpen dør i begge ender.

I fellesskap med Linda Simmel,

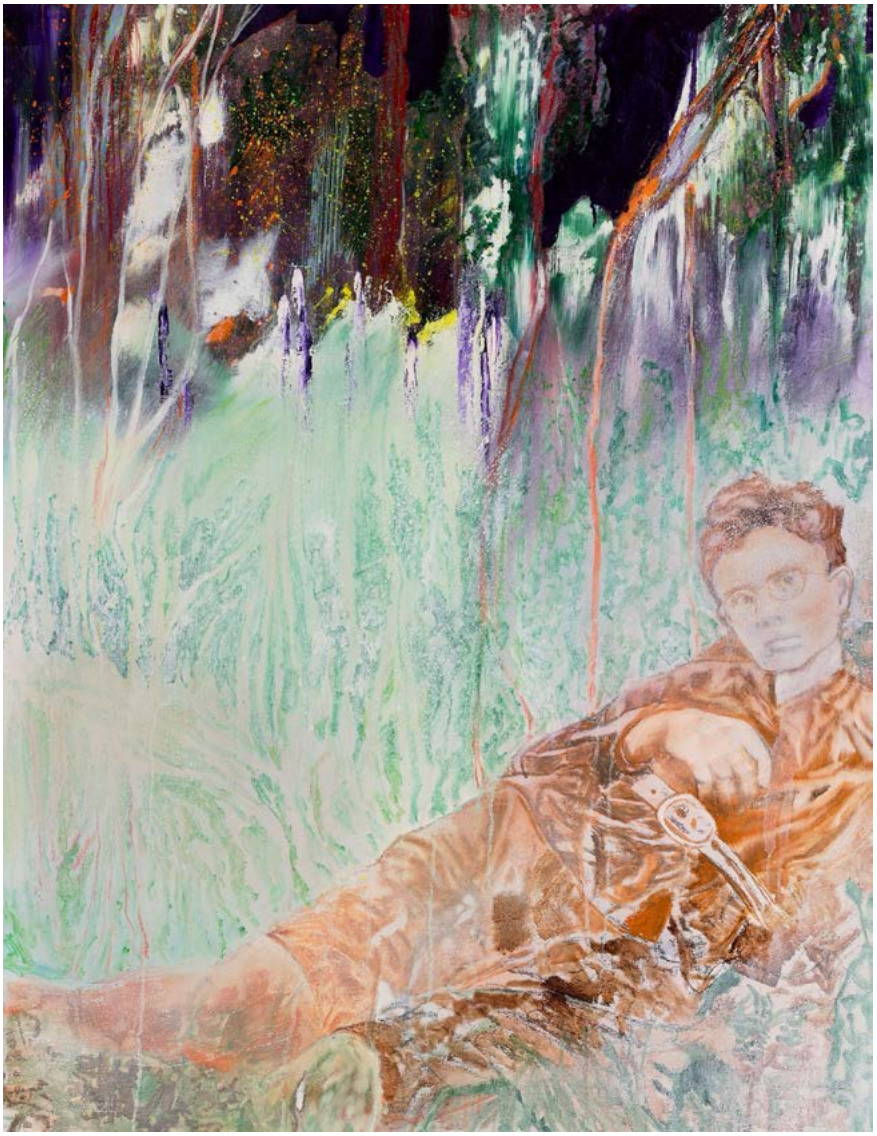

Linda Simmel: Boy from Hiking Club (2023). Oil on canvas 104 x 79 cm.

kurator Nils Viga Hausken og de besøkende lot rommet seg bevege. Hvordan oppleves det når publikum blir aktører på kunstnerens scene?

Linda, med sin lengsel og sin arv stiller seg åpen. Hun ble kastet inn i en evig søken da farens hjerte ble knust, og det livet han hadde verdsatt forsvant bak ham på Atlanteren i 1938. Gjennom kunstnerens sublimasjon dras vi som publikum inn i savnet etter den emosjonelt fraværende faren, og i kjølvannet av selv-

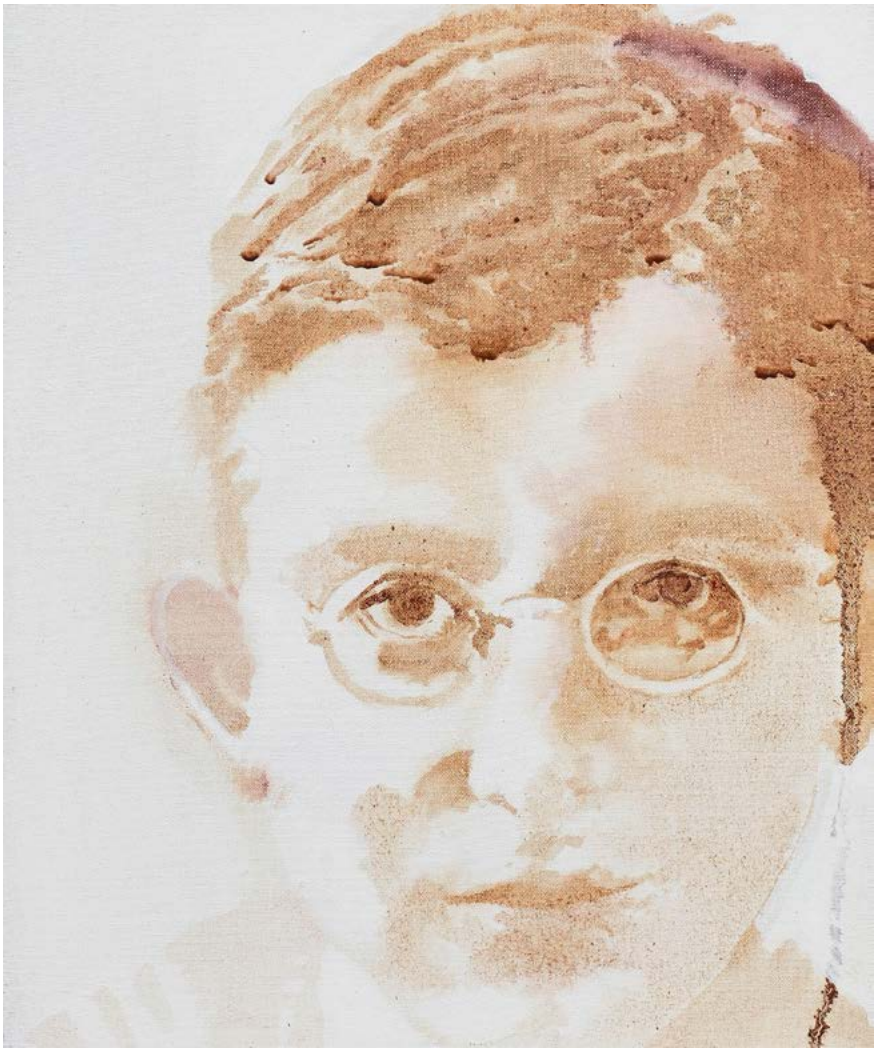

Linda Simmel: John as a Boy (2020). Oil on linen, 30 x 25 cm.

presentasjonen, oppstår det en innstendig og dypt levende samtale i gruppen omkring røtter, tap og tilknytning.

Nevroner – Spiral Jetty – Christo's Running Fence

Wind Speed 75 knots henger gjennom et helt år, slik at kunsten kan ses gjennom årstidene. Men, mer enn at kunstverket bites av vær og vind, så raser verden fremover gjennom nyhetsbildet med en enorm styrke. På et kulturelt og geopolitisk plan tangerer historien og kunstnerskapet til Simmel hyperaktuelle og universelle temaer, som er felles for

alle statsløse personer og flyktninger. På et personlig plan leter Linda enda etter faren sin. Kanskje hun fant avsplintrede deler fra farens tapte verden inne i fjordarmen i Ryfylket? Under kunstnerpresentasjonen sitter vi i det minste på den samme siden av Atlanterhavet, som faren gjorde - rent geografisk er vi nærmere de nevronene i hennes kropp som enda søker tilbake.

I arbeidet med denne teksten har det kjente land-art-kunstverket Spiral Jetty i Great Salt Lake vært i tankene mine. Jeg tror spiralen fra 1970, laget av enorme mengder sprengt steinmasse, bringes frem gjennom den evige eksponeringen av krigsødeleggelser i nyhetene. Det er forbindelsen mellom spor i landskap og sår fra traumer, som får meg til å spørre Linda hvordan kunstscenen i USA berørte henne som ung voksen? Hennes svar blir siste ord:

Tidlig i tyveårene var jeg utenfor meg selv i en slik grad at jeg ikke turde å identifisere meg som kunstner. Kunsten har alltid vært lidenskapen min, men jeg var tapt i depresjon og klarte ikke å løfte blikket utover meg selv. MEN, Christo's "Running Fence" i 1976 - som ble installert her i Sonoma nord for San Francisco hvor jeg bodde og enda bor - hadde en slik visuell kraft - og jeg ble så imponert over samfunnssiden av prosjektet – at jeg assosierte det samholdet som lå til grunn for realiseringen av kunstverket, med en kraft jeg tidligere ikke hadde vært i berøring med. Før jeg opplevde Running Fence - som kun stod i landskapet noen få uker uten å etterlate spor - var kunsten for meg en privat affære.

Jeg vet ikke om jeg svarer på spørsmålet ditt - men premisset; spor i landskap til sammenligning med spor av traumer er veldig interessant! Jeg ville aldri ha satt de to sammen!

Ellers så har jeg nylig bestilt boken til W.G. Sebald, "Emigrants" - som inneholder fire lange historier om emigranter og deres opplevelser av tap og eksil.

Referanser:

Hausken, Nils Viga, 2024: 'Linda Simmel: Wind Speed 75 Knots'.

Schwartz, Susan E., 2021: 'The Absent Father Effect on Daughters, Father Desire, Father Wounds'.

Simmel, Ernst, 1946: "Anti-Semitism and Mass Psychopathology." Antisemitism. A Social Disease, edited by E. Simmel, 33–78. International Universities Press.

https://journal-redescriptions.org/articles/10.33134/rds.367

Silje Klippen *(f. 1978) er billedkunstner, kunstpsykoterapeut og gruppeanalytiker, bosatt i Stavanger. Hun arbeider innen spesialisthelsetjenesten med individuelle og gruppebaser-*

te terapiforløp, særlig innen psykiatri. I sitt virke er hun opptatt av hvordan bilder, relasjoner og kollektive prosesser skaper mening, bevegelse og forandring. Hun utforsker skjæringsfeltet mellom samtidskunst og gruppepsykoterapi, og søker å åpne rom der kunstneriske og analytiske språk kan møtes i felles refleksjon. Gjennom interrelasjonelle kunstprosjekter og nyere publikasjoner om samtidskunst undersøker hun hvordan kreativitet, resonans og kollektive erfaringer kan bidra til nye forståelser av tilknytning, sårbarhet og heling.

***Nils Viga Hausken** er initiativtaker og kurator for prosjektet NATUR-kultur-NATUR, som inviterer internasjonale kunstnere. Linda Simmels verk på Spinneriet er en del av dette prosjektet. Kunstprosjektet er realisert med støtte fra Rogaland fylkeskommune.*

***"Å se Weimarrepublikken gjennom Ryfylke"** ble først publisert på **CAS** – Contemporary Art Stavanger, et nettbasert kunstmagasin som gir ukentlige innblikk i kunstscenen i Stavanger og Rogaland. CAS setter det lokale kunstlandskapet inn i en bredere nasjonal og internasjonal sammenheng, og legger til rette for dialog mellom regionale og globale perspektiver.*